

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 29 Cdo 2652/2020, ECLI:CZ:NS:2022:29.CDO.2652.2020.1

Číslo: 35/2023

Právní věta:

Soudní exekutor, který je přihlášeným věřitelem (insolvenčního) dlužníka, je při zpeněžení majetkové podstaty v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu (§ 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona) osobou, které brání v uzavření smlouvy o provedení dražby (§ 289a odst. 2 insolvenčního zákona) střet zájmů (je ve vztahu k dražbě podle § 76 odst. 2 exekučního řádu osobou zúčastněnou na věci ve smyslu § 74 odst. 3 písm. b/ exekučního řádu).

Dlužník ani jiný účastník insolvenčního řízení (§ 14 odst. 1 insolvenčního zákona) nebo některý z procesních subjektů uvedených v § 9 písm. b/, c/, e/ a f/ insolvenčního zákona není účastníkem dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, vyvolané postupem podle § 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 289a insolvenčního zákona. Odvolání podané (insolvenčním) dlužníkem proti usnesení o příklepu udělenému v takové dražbě vydražiteli, odvolací soud odmítne jako podané někým, kdo k odvolání není oprávněn (§ 218 písm. b/ o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.06.2022

Spisová značka: 29 Cdo 2652/2020

Číslo rozhodnutí: 35

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dražba, Insolvenční řízení, Příklep, Přípustnost odvolání, Účastníci řízení, Zpeněžování

Předpisy: § 1 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb.

§ 14 odst. 1 IZ

§ 218 písm. b) o. s. ř.

§ 229 odst. 3 IZ

§ 246 odst. 1 IZ

§ 246 odst. 2 IZ

§ 286 IZ

§ 289a IZ

§ 29 zákona č. 120/2001 Sb.

§ 74 zákona č. 120/2001 Sb.

§ 76 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb.

§ 9 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbirkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud změnil usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 13 Co 221/2018, tak, že se odvolání dlužnice odmítá.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 21. 6. 2018, č. j. 134 ED 00002/16-015, ve znění (opravného) usnesení ze dne 23. 11. 2018, č. j. 134 ED 00002/16-030, soudní exekutor Mgr. Ing. J. P., Exekutorský úřad P. (dále jen „soudní exekutor“), jako dražebník, k návrhu Mgr. Ing. H. M., jako insolvenční správkyně dlužnice D. H., na základě smlouvy o provedení dobrovolné dražby ze dne 24. 3. 2016 (datum digitálního podpisu, jímž je smlouva opatřena) [dále též jen „smlouva o provedení dražby“] dle ustanovení § 76 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu), a o změně dalších zákonů, a podle § 336j a § 336k zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“):

[1] Udělil vydražitelce L. E. příklep na označené nemovité věci (ideální polovinu dvou pozemků, z nichž součástí jednoho je stavba - rodinný dům) zapsané na listu vlastnictví č. 1 pro katastrální území a obec Š. u Katastrálního úřadu pro Plzeňský kraj, Katastrální pracoviště R. (dále jen „nemovitosti“), za nejvyšší podání ve výši 444.000 Kč (bod I. výroku).

[2] Určil vydražitelce lhůtu k zaplacení nejvyššího podání v délce 2 měsíců od právní moci usnesení o příklepu, s tím, že na nejvyšší podání se započítává vydražitelkou složená jistota ve výši 50.000 Kč a nejvyšší podání zaplatí vydražitelka na označený účet soudního exekutora (bod II. výroku).

[3] Oznámil, že nejde-li o osoby uvedené v § 336h odst. 4 o. s. ř. (soudního exekutora, zaměstnance soudního exekutora, soudce, zaměstnance soudu, povinného, manžela povinného, obmeškaleho vydražitele dle § 336m odst. 2 o. s. ř. a ty, jimž brání v nabytí věci zvláštní předpis), může každý do 15 dnů ode dne zveřejnění usnesení o příklepu soudnímu exekutoru písemně navrhnout, že vydražené nemovitosti chce nabýt alespoň za částku o čtvrtinu vyšší, než bylo nejvyšší podání. Minimální předražek činí 555.000 Kč a navrhovatel předražku je povinen jej zaplatit v téže lhůtě na označený účet soudního exekutora. K návrhu na předražek lze přihlédnout pouze tehdy, byl-li nejpozději posledního dne lhůty připsán na účet soudního exekutora (§ 336e odst. 2 o. s. ř. *per analogiam*) [bod IV. výroku].

2. Soudní exekutor - vycházející z ustanovení § 336j o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 52 exekučního řádu - poukázal na to, že usnesením ze dne 21. 5. 2018 bylo nařízeno dražební jednání na 21. 6. 2018 a při dražbě konané uvedeného dne učinila vydražitelka nejvyšší podání. Jelikož při dražebním jednání ani ve lhůtě uvedené v článku XVII. dražební vyhlášky nebyly vzneseny žádné námitky proti udělení příklepu, udělil soudní exekutor vydražitelce příklep.

3. K odvolání dlužnice Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 13 Co 221/2018, potvrdil usnesení soudního exekutora.

4. Odvolací soud - označuje v důvodech usnesení dlužnici opakovaně jako povinnou - dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

5. Soudní exekutor postupoval v daném případě podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, jestliže jako dražebník na návrh insolvenční správkyně coby osoby s dispozičním oprávněním zpeněžil v dražbě (v souladu s ustanovením § 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona) nemovitosti

zahrnuté do majetkové podstaty v insolvenčním řízení vedeném proti dlužnici. Námitka dlužnice, že soudní exekutor nebyl oprávněn k dražbě, odporuje ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, zejména pak ustanovení § 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona, podle něhož je soudní exekutor oprávněn s účinností od 1. 7. 2017, po novele provedené zákonem č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, zpeněžovat majetkové hodnoty pro insolvenčního správce.

6. Dražba realizovaná soudním exekutorem podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu představuje specifickou, zákonem presumovanou formu dobrovolné dražby, v řadě ohledů srovnatelnou s dražbou podle ustanovení § 17 a násl. zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Soudní exekutor však při realizaci dražby nepostupuje podle zákona o veřejných dražbách, nýbrž podle ustanovení exekučního řádu, za přiměřeného použití příslušných ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí. Připuštna je tak i možnost elektronické dobrovolné dražby nemovitostí.

7. Insolvenční správce v daném případě na základě společného pokynu zajištěných věřitelů (§ 293 odst. 1 insolvenčního zákona) uzavřela se soudním exekutorem dne 24. 3. 2015 smlouvu o provedení dobrovolné dražby. Z této smlouvy vyplývá, že soudní exekutor se zavázal převést výtěžek dražby do 15 dnů od doplacení nejvyššího podání vydražitelem na bankovní účet majetkové podstaty; není důvodná výtky dlužnice, že soudní exekutor uvedl (nesprávně) v usnesení o příklepu pro účel úhrady nejvyššího podání svůj bankovní účet namísto účtu majetkové podstaty.

8. Neobstojí ani námitky dlužnice proti znaleckému posudku a ceně stanovené při dražbě pro nejnižší podání. Ohledně vyvolávací ceny (nejnižšího podání), dražební jistoty a výše příklepu platí, že je lze (s omezeními stanovenými v občanském soudním řádu při dražbě realizované soudním exekutorem v režimu ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, ve spojení s ustanovením § 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona) sjednat s navrhovatelem dražby. V daném případě bylo ujednáno v článku II. smlouvy o provedení dražby, že nejnižší podání bude činit 314.000 Kč. Jen kdyby smlouva takové ujednání neobsahovala, postupoval by soudní exekutor podle subsidiární úpravy občanského soudního řádu [zjišťoval by cenu znaleckým posudkem, popřípadě by vydal usnesení o ceně nemovitostí (jak předpokládá ustanovení § 336a o. s. ř.)].

9. Rovněž nic nenasvědčuje tomu, že by byla opodstatněná námitka nedostatečné transparentnosti postupu insolvenční správce v insolvenčním řízení; posuzovat takovou námitku v tomto řízení odvolacímu soudu nepřislouší.

10. Co do namítaného střetu zájmů soudního exekutora jako dražitele a (současně) věřitele přihlášeného k uspokojení z majetkové podstaty, odkazuje odvolací soud na sdělení soudního exekutora v předkládací zprávě z 12. 9. 2018. Tam soudní exekutor přiléhavě poukazuje na to, že v době konání dražby (21. 6. 2018) jeho pohledávka za majetkovou podstatou již byla uspokojena z výtěžku předcházející dražby jiné nemovitosti ve vlastnictví dlužnice (proběhlé 23. 1. 2017). Soudní exekutor provedl dražbu v souladu s právními předpisy a pokyny zajištěných věřitelů včetně insolvenční správce. Odvolací soud pokládá napadené rozhodnutí soudního exekutora o příklepu za věcně správné a zákonné, proto je potvrdil.

II. Dovolání a vyjádření k němu

11. Proti usnesení odvolacího soudu podala dlužnice (posléze zastoupena advokátem) dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, jakož i právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla

vyřešena. Za dovolacím soudem neřešenou pokládá dovolatelka následující otázku:

Je soudní exekutor, který má v insolvenčním řízení postavení přihlášeného věřitele, v témže insolvenčním řízení vyloučen ze zpeněžení majetkové podstaty podle ustanovení § 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona?

12. Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

13. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatelka odvolacímu soudu především vytýká, že nerespektoval právní názor vyjádřený ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. [Cpjn 200/2005](#), uveřejněném pod číslem 31/2006 Sb. rozh. obč., podle kterého je (soudní) exekutor vyloučen z provedení exekuce, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům exekučního řízení nebo k jejich zástupcům je zde důvod pochybovat o jeho podjatosti (§ 29 odst. 1 a 2 exekučního řádu). Míjí, že pro posouzení, zda je soudní exekutor vyloučen z předmětného exekučního řízení, není rozhodující jeho subjektivní pocit. Již skutečnost, že soudní exekutor, který přihlásil pohledávku do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužnice, uzavřel s insolvenční správkyň smlouvu o provedení dražby nemovitostí sepsaných v majetkové podstatě dlužnice, je podle dovolatelky jednáním způsobilým ohrozit důvěru v nezávislý odborný a spravedlivý výkon exekuční činnosti (v podmínkách zpeněžení majetkové podstaty v činnosti, kterou exekuční řád označuje jako jinou činnost soudního exekutora). Na tomto názoru nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že v době konání dražby již pohledávka soudního exekutora měla být uspokojena. K tomu dovolatelka poukazuje na to, že dne 23. 1. 2017 žádná dražba neproběhla.

14. Soudní exekutor – uzavírá dovolatelka – tak porušil povinnost uvedenou v ustanovení § 29 odst. 3 exekučního řádu, což mohlo mít vliv na průběh zpeněžování.

III.

Přípustnost dovolání

15. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

16. Dovolání, které nesměruje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Nejvyšší soud se – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval nejprve tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

18. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

19. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nemohl být zpochybněn a

Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

20. Pro odpověď na dovolatelkou položenou otázku jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, exekučního řádu a občanského soudního řádu:

§ 9 (insolvenčního zákona)

Procesními subjekty podle tohoto zákona jsou

a/ insolvenční soud,

b/ dlužník,

c/ věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,

d/ insolvenční správce, popřípadě další správce,

e/ státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a

f/ likvidátor dlužníka.

§ 14 (insolvenčního zákona)

(1) Účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

(...)

§ 229 (insolvenčního zákona)

(1) Zákon stanoví v závislosti na průběhu řízení, způsobech řešení úpadku a vlastnictví majetku náležejícího do majetkové podstaty, kdo je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními, případně komu přísluší právo nakládat s majetkovou podstatou ohledně části těchto oprávnění nebo pouze ohledně některých z nich.

(...)

(3) Nestanoví-li tento zákon jinak, je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními

(...)

b/ insolvenční správce v době od prohlášení konkursu,

(...)

§ 246 (insolvenčního zákona)

(1) Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz

dlužníková podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.

(2) Právní úkony podle odstavce 1, které dlužník učinil poté, co oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přešlo na insolvenčního správce, jsou proti jeho věřitelům neúčinné.

(...)

§ 286 (insolvenčního zákona)

(1) Majetkovou podstatu lze zpeněžit

a/ veřejnou dražbou podle zvláštního právního předpisu,

b/ prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,

c/ prodejem majetku mimo dražbu,

d/ v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu.

(2) O způsobu zpeněžení majetkové podstaty podle odstavce 1 rozhodne se souhlasem věřitelského výboru insolvenční správce.

§ 289a (insolvenčního zákona)

(1) Zpeněžení soudním exekutorem se provede podle ustanovení zvláštního právního předpisu.

(2) Dražbu provede soudní exekutor na návrh insolvenčního správce. Smlouva o provedení dražby se v takovém případě stane účinnou dnem, kdy ji schválí věřitelský výbor.

§ 1 (exekučního řádu)

(...)

(2) V rámci pověření exekutorským úřadem exekutor provádí nucený výkon exekučních titulů včetně zřizování exekutorského zástavního práva (dále jen „exekuční činnost“) a další činnost podle tohoto zákona.

§ 29 (exekučního řádu)

(1) Exekutor je vyloučen z exekučního řízení, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům exekučního řízení nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.

(2) Důvodem k vyloučení exekutora nejsou okolnosti, které spočívají v postupu exekutora v exekučním řízení o projednávané věci.

(...)

§ 74 (exekučního řádu)

(1) Exekutor může v rámci další činnosti

a/ poskytovat právní pomoc oprávněnému nebo povinnému po vydání exekučního titulu,

jakož i v souvislosti s exekuční činností a další činností,

b/ provádět autorizovanou konverzi dokumentů podle zvláštního právního předpisu,

c/ sepisovat listiny a vykonávat jinou činnost, stanoví-li tak tento zákon.

(2) O úkony podle odstavce 1 může fyzická i právnická osoba (dále jen „žadatel“) požádat jakéhokoli exekutora.

(3) Exekutor odmítne provedení požadovaného úkonu, jestliže

a/ tento úkon odporuje právnímu předpisu,

b/ exekutor, jeho zaměstnanec nebo osoba jim blízká jsou zúčastněni na věci, nebo

c/ ve věci již poskytl právní pomoc jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní pomoc žádá.

§ 76 (exekučního řádu)

(...)

(2) Exekutor může též provést dražbu movité či nemovité věci na návrh vlastníka či osoby oprávněné disponovat s věcí. Přitom postupuje přiměřeně podle ustanovení tohoto zákona.

§ 218 (o. s. ř.)

Odvolací soud odmítne odvolání, které

(...)

b/ bylo podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn;

(...)

21. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, jsou ustanovení § 286 a § 289a insolvenčního zákona účinná od 1. 7. 2017 (po novele provedené zákonem č. 64/2017 Sb.), přičemž do 31. 5. 2019 nedoznala změn. Ustanovení § 9, § 14 odst. 1 a § 229 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona a § 246 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona platila v citované podobě jak v době zjištění úpadku dlužnice (usnesením insolvenčního soudu ze dne 22. 7. 2013, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne), tak v době prohlášení konkursu na její majetek (usnesením insolvenčního soudu ze dne 23. 8. 2013, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne). Ustanovení § 9, § 14 odst. 1 a § 246 odst. 1 insolvenčního zákona později nedoznala změn. Ustanovení § 229 odst. 3 písm. b/ insolvenčního zákona doznalo později [s účinností od 1. 1. 2014, po změnách provedených zákonem č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, změny jen potud, že se ve struktuře uvedeného ustanovení posunulo (stalo se z něj písmeno c/)]. Ustanovení § 246 odst. 2 insolvenčního zákona bylo s účinností od 1. 1. 2014 (po novele provedené zákonem č. 294/2013 Sb.) doplněno na konci odstavce o slova „ze zákona; § 235 odst. 2 se nepoužije“; toto doplnění však pro další úvahy Nejvyššího soudu nemá význam. S přihlédnutím k době zjištění úpadku dlužnice (22. 7. 2013), je přitom pro insolvenční řízení vedené na majetek dlužnice nadále použitelný právě insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 5. 2019 [srov. článek II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o

úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony]. Ustanovení exekučního řádu a občanského soudního řádu ve výše uvedené podobě (pro věc opět rozhodné), platila již 24. 3. 2016 a do vydání napadeného usnesení nedoznala změn.

22. Ve shora ustaveném právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním položené otázce následující závěry:

23. Dražba prováděná soudním exekutorem na návrh vlastníka nebo osoby oprávněné disponovat s věcí nepředstavuje exekuci k vynucení splnění povinnosti, kterou by povinnému uložilo vykonatelné rozhodnutí soudu nebo jiný exekuční titul; jde o tzv. další činnost exekutora (upravenou v Části první, Hlavě VI exekučního řádu). Soudní exekutor má (ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 exekučního řádu) postavení orgánu vykonávajícího veřejnou moc při výkonu exekuční činnosti, nikoli však při vykonávání činností dalších (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. [30 Cdo 2082/2015](#), uveřejněného pod číslem 90/2017 Sb. rozh. obč.). Ustanovení § 29 odst. 1 a 2 exekučního řádu (o podjatosti soudního exekutora) se proto neuplatní tam, kde soudní exekutor vykonává onu jinou činnost (včetně dražby podle § 76 odst. 2 exekučního řádu) a dovolatelka se mylí, usuzuje-li jinak. Při výkonu jiné činnosti však pro soudního exekutora platí omezení plynoucí z § 74 odst. 3 exekučního řádu. Nejvyšší soud pak nemá pochyb o tom, že soudní exekutor je ve vztahu k dražbě podle § 76 odst. 2 exekučního řádu osobou zúčastněnou na věci (§ 74 odst. 3 písm. b/ exekučního řádu), jestliže v řízení, z něž návrh na provedení dražby vyšel (zde v insolvenčním řízení), současně vystupuje jako věřitel (přihlášený věřitel) s pohledávkou vůči osobě, jejíž majetek má dražit (insolvenčnímu dlužníku). Přitom pro účely posouzení takového střetu zájmů soudního exekutora není rozhodný (až) okamžik vlastní dražby, nýbrž (již) okamžik uzavření smlouvy o provedení dražby (v daném případě 24. 3. 2016).

24. Jinak řečeno, soudní exekutor, který je přihlášeným věřitelem (insolvenčního) dlužníka, je při zpeněžení majetkové podstaty v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu (§ 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona) osobou, které v uzavření smlouvy o provedení dražby (§ 289 odst. 2 insolvenčního zákona) brání střet zájmů (je ve vztahu k dražbě podle § 76 odst. 2 exekučního řádu osobou zúčastněnou na věci ve smyslu § 74 odst. 3 písm. b/ exekučního řádu).

25. Právní posouzení věci odvolacím soudem (jenž onu otázku zkoumal až pro dobu vlastní dražby) tedy není správné.

26. U přípustného dovolání nicméně Nejvyšší soud přihlíží z úřední povinnosti též k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.); právě takovou vadou (jejíž existence je určující pro konečný výsledek dovolacího řízení) pak odvolací řízení trpí.

27. Nejvyšší soud již v poměrech dražby prováděné při likvidaci dědictví soudním exekutorem na návrh notáře jako soudního komisaře (na základě zmocnění plynoucího z § 175u odst. 1 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2012) vysvětlil (v usnesení ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. [21 Cdo 559/2014](#), uveřejněném pod číslem 69/2015 Sb. rozh. obč.), že účastníkem dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu je nepochybně onen notář (žadatel), který sjednal se soudním exekutorem o této jeho tzv. další činnosti smlouvu a který má přitom postavení oprávněného. Tamtéž dodal, že povinný v dražbě prováděné soudním exekutorem podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu

nevystupuje, neboť při ní nejde o vymáhání splnění povinnosti. Postavení povinného tedy v dražbě nemají ani ti, o nichž bylo možné (v době do nařízení likvidace dědictví) mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici, ani osoby, které popírají, že by zpeněžované movité a nemovité věci patřily zůstaviteli, popřípadě že by mohly být z jiného důvodu zpeněženy za účelem uspokojení zůstavitelových věřitelů.

28. V témže duchu vyložil Nejvyšší soud v poměrech upravených zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), ustanovení § 27 odst. 1 a 3 ZKV umožňující zpeněžení konkursní podstaty soudním výkonem rozhodnutí v usnesení ze dne 26. 9. 2001, sp. zn. [20 Cdo 708/2001](#), uveřejněném pod číslem 16/2003 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 16/2003“). Tam vysvětlil, že účastníkem řízení o návrhu na zpeněžení věci podle ustanovení o výkonu rozhodnutí je správce konkursní podstaty úpadce, který návrh podal a který má (podle výslovné dikce § 27 odst. 3 ZKV) postavení oprávněného; povinný v tomto řízení nevystupuje. To platí bez zřetele k tomu, zda majetek, který má být takto zpeněžen, je ve vlastnictví úpadce nebo jiné osoby. Ozřejmil rovněž, že je-li věc, již se týká návrh na zpeněžení podle ustanovení o výkonu rozhodnutí, ve vlastnictví jiné osoby než úpadce, může se tato osoba ubránit zpeněžení majetku sepsaného do konkursní podstaty jen prostřednictvím vylučovací žaloby dle § 19 odst. 2 ZKV. Při úpravě zpeněžení majetkové podstaty prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí (§ 286 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) promítl zákonodárce judikatorní výstupy plynoucí z [R 16/2003](#) v textu § 288 insolvenčního zákona.

29. Pro zpeněžení majetkové podstaty v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu (exekučního řádu) [§ 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona] zákonodárce podrobnější úpravu účasti na takové dražbě neprovedl (z ustanovení § 289a odst. 2 insolvenčního zákona toliko plyne, že navrhovatelem dražby (žadatelem o ni) je insolvenční správce. I zde nicméně platí, že účastníkem dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, vyvolané postupem podle § 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 289a insolvenčního zákona, je nepochybně insolvenční správce (žadatel), který sjednal se soudním exekutorem o této jeho tzv. další činnosti smlouvu o provedení dražby a který má přitom postavení oprávněného. Povinný v takové dražbě nevystupuje, neboť při ní nejde o vymáhání splnění povinnosti. Účastníci insolvenčního řízení (§ 14 odst. 1 insolvenčního zákona) jen proto nejsou účastníky takové dražby. Řečené platí nejen pro věřitele, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku (typově pro přihlášené věřitele), nýbrž i pro (insolvenčního) dlužníka, a to bez zřetele k tomu, zda předmětem dražby je jeho majetek [nebo majetek náležející do majetkové podstaty jako majetek ve vlastnictví třetích osob, na který se po dobu trvání účinků soupisu pohlíží jako na dlužníkův majetek (§ 205 odst. 4 insolvenčního zákona)]. Právo nakládat s majetkem náležejícím do majetkové podstaty totiž prohlášením konkursu na majetek dlužníka přechází na insolvenčního správce dlužníka (jenž se dražby účastní coby její navrhovatel); srov. § 229 odst. 3 písm. c/ insolvenčního zákona i § 246 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona. Insolvenční dlužník (coby osoba, jejíž dispoziční práva k majetkové podstatě přešla na insolvenčního správce) není oprávněn tomuto právu konkurovat ani v podobě účasti na dražbě vyvolané návrhem (žádostí) insolvenčního správce dlužníka (srov. opět § 246 odst. 2 insolvenčního zákona).

30. Lze tudíž shrnout, že (insolvenční) dlužník ani jiný účastník insolvenčního řízení (§ 14 odst. 1 insolvenčního zákona) nebo některý z procesních subjektů uvedených v § 9 písm. b/, c/, e/ a f/ insolvenčního zákona není účastníkem dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, vyvolané postupem podle § 286 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 289a insolvenčního zákona. Odvolání podané (insolvenčním) dlužníkem proti usnesení o přiklepu udělenému v takové dražbě vydražiteli, proto odvolací soud odmítne (má odmítnout) jako podané někým, kdo k odvolání není oprávněn (§ 218 písm. b/ o. s. ř.).

31. V posuzované věci se odvolací soud výše uvedenými zásadami neřídil (odvolání dlužnice

projednal věcně), čímž zatížil odvolací řízení vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), s přihlédnutím ke splnění podmínek uvedených v § 243d odst. 1 písm. b/ o. s. ř. změnil usnesení odvolacího soudu tak, že odvolání dlužnice odmítl podle § 218 písm. b/ o. s. ř.

32. Pro úplnost (již bez vlivu na výsledek dovolacího řízení) Nejvyšší soud připomíná, že majetek zapsaný v majetkové podstatě lze zpeněžit pouze některým ze způsobů uvedených v § 286 insolvenčního zákona. Podle insolvenčního zákona ve znění účinném do 30. 6. 2017 bylo možné zpeněžit majetkovou podstatu jen veřejnou dražbou podle zákona o veřejných dražbách (§ 286 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona v rozhodném znění), prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí (§ 286 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona v rozhodném znění), nebo prodejem mimo dražbu (§ 286 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona v rozhodném znění); srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2015, sen. zn. [29 ICdo 26/2013](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura, číslo 6, ročníku 2016, pod číslem 75, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sen. zn. [29 NSČR 179/2016](#).

33. Nejvyšší soud rovněž již dříve uzavřel, že insolvenční správce, který v době do 30. 6. 2017 zpeněžil (jako osoba s dispozičními oprávněními ve smyslu § 229 odst. 3 písm. c/ insolvenčního zákona) majetek dlužníka dražbou provedenou soudním exekutorem podle exekučního řádu, konal v rozporu se zákonným zmocněním plynoucím z § 286 insolvenčního zákona v rozhodném znění (nedovoleně mimo rámec působnosti svěřené mu zákonem), čímž porušil povinnost postupovat při výkonu funkce s odbornou péčí (§ 36 odst. 1 insolvenčního zákona) [usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. [29 NSČR 179/2016](#)]. Smlouva o provedení dražby uzavřená (již) 24. 3. 2016 těmito závěry odporovala (což je ovšem úsudek, který nemá vliv na závěr, že dlužnice není v této věci osobou oprávněnou k odvolání proti usnesení o příklepu).